

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'— četletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Iz tuzemstva celoletno K 30'—, Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Turki in Italijani.

Mladoturki in vojna. — Zmerna in bojna smer. — Šefket-paša. — Italija in Rusija. — Težko vprašanje. — Srah pred prevratom.

Ko so v Turčiji zmagali mladoturki nad staroturki — se je mislilo, da bo s to zmago konec propada, kateremu se je blizilo turško cesarstvo in da se začne novo gibanje proti sovražnikom slavne otomanske države. Toda tudi mladoturki niso znali razmere takoj urediti. Albanija in Macedonija sta ostali kakor sta bili preje — in tudi zunaj si niso mladoturki znali pridobiti prijateljev.

Mladoturki so se kmalu ločili v dve stranki: ena je bila zmerna in je hotela pod geslom »Sloga in napredek« ohraniti mir in počasi izvršiti reforme. Druga smer pa je bila bolj bojovita — nji na čelu je danes Šefket-paša. Ta druga smer je stala na stališču, da je velika turška država nastala z orožjem in da se da le z orožjem zopet povzdigniti do nekdanje slave.

Med tem je prišla italijansko-turška vojna.

Pri takih prilikah se navadno zgodi, da dobi bojevitejša stranka več simpatij med javnostjo — in danes je turška javnost vnetja za to bojno stranko. Šefket-paša ima za seboj vojaštvo, ki je navdušeno za vojno in njegovo ime pomeni danes rešitev iz zagate. Šefket-paša je vojni minister in si je pridobil ime s svojim bojem proti Albancem. Zato bojaželjni Turki, ki so razkačeni zaradi vojne v Tripolisu, z zaupanjem gledajo nanj. Piše se o tem, da bo Šefket-paša potegnil za seboj vse bojevite duhove, da postane diktator in se bo z vsemi silami vrgel ne le proti Italijanom, ampak tudi proti drugim sovražnikom. Taka akcija bi znala vneti celo balkansko vojno, posebno, ker so sedaj evropske vevlasti zaradi turško-italijanske vojne — razdvojene.

Zato Italija zelo hiti s tem, da preskrbi zasedene egejske otoke z vojaštvom. Dan na dan odhajajo nove čete na otoke. Nekateri so mnenja, da ti otoki ne bodo mnogo koristili Italijanom, Italijani so porabili mnogo municije in streljiva, ker so bombardirali vsak zid na otokih — v kratkem času pa otoke ne morejo tako utrditi, da bi v njih zadostovale majhne posadke. Tako bo Italija raztrosila svoje bojne sile.

Med tem pa se pripravljajo v Carigradu na novo vojno. K sreči so evropske vevlasti tako ljubosumne druga na drugo, da vojno le od daleč gledajo. Turki dobro vedo, da bi jih sedaj lahko stisnili, ako bi pritislila Rusija od severa in Italija od juga. Ker tudi v albanskih gorah ni miru in ker tudi v Macedoniji zopet zahteva avtonomijo — je Turčija tudi v notranjosti oslabljena. Turki pa nečejo priznati svojih slabosti, dasi jih čutijo na lastni koži — in polagajo vse svoje nade na svojo bojno stranko. Vprašanje pa je, ali ima ta bojna stranka dovolj sil in sredstev, da bo izpolnila te nade.

Ako bi bojna stranka dosegla zmago — postane Šefket-paša gospodar situacije in porabil bi razmere gotovo zase. Tega pa mu vsi ne privoščijo — kajti zgodil bi se lahko zopet državni preobrat. Zato se Turčija tako previdno pripravlja in obotavlja, ker bi bil Šefket-paša — kot zmagalet sovražnikov — tudi zmagalet Turčije. Ako pa bi bil Šefket-paša premagan — bi cela Turčija doživela velik poraz. Zato cela stvar visi tako negotovo na tehtnici.

Belgijske volitve.

Poslanci in senatorji. — Klerikalna agitacija. — Večina in vlada. — Belgijsko šolstvo. — Samostani. — Delavstvo in klerikalci. — Volilni red. — Sedanje volitve. — Nemiri.

Elise Reclus, ki je dobro poznal svojo domovino Belgijo, je rekel, da je Belgija poskusna dežela Evrope. Na njenih tleh so se srečale razne smeri evropske kulture in mnogo bojev je šlo preko nje.

Dne 2. t. m. so bile v Belgiji volitve. Treba je bilo voliti 186 poslancev in 83 senatorjev. Vse priprave za volitve so se vršile v enem znamenju: rešiti Belgijo klerikalizma, pomesti s klerikalno večino.

Klerikalci so seveda vedeli, da so zanje te volitve velikega pomena in so napeli vse sile, da se vzdrže. Boj agitacije je bil tako hud, da bo sedaj po volitvah — mnogo pravd. Mesto Brusel bo tožilo neki klerikalni list, ki je dal nalepiti lepake, ki so predstavljali otroke, ki odhajajo iz državne šole — kot apaši in banditi. S tem so hoteli klerikalci reči, ne pošiljajte otrok v državne šole, da ne bodo apaši in banditi. Ne volite napredne kandidate, ker bi ti zahtevali državno šolo, volite z menihi in duhovniki, ne dajte si vzeti vere. — Ta plakat je razburil vso javnost in mesto toži klerikalni list, ker sramoti z onim lepakom mestne šolske zavode.

Klerikalci vladajo v Belgiji že 28 let. Zato so vpregli ravnatoka vse svoje moči v agitacijo kakor n. pr. na Kranjskem.

Boj pri teh volitvah je bil ob enem boj za volilno reformo, za reformo šole in za vojaško reformo.

Belgija živi že od leta 1884. v krizi. Takrat so zmagali z 32 glasovi večine in so se znali z raznimi intrigami do danes obdržati.

Od leta 1830., ko je Belgija po revoluciji dobila samostojnost, so se bojevali zanj klerikalci in liberalci. Enkrat so bili na krmilu, enkrat oni.

Leta 1884. so nastopili socialisti. Leta 1902. so hoteli s splošno stavko izsiliti splošno in enako volilno pravico. Od te dobe gredo liberalci in socialisti demokrati skupno v boj proti klerikalcem.

Ze večkrat je časopisje pisalo o belgijskem šolstvu, ki najbolje kaže, kako usodno je, če se klerikalizem zasadi v narod. Nekaj številke: Leta 1884. je bilo 2124 samostanov z 32.461 samostanci moškega in ženskega spola. Leta 1911. pa je bilo že 4135 samostanov z 85.744 menihi in nunami! — Najhujše je, da so ti samostani posedli šolstvo.

Leta 1883. je bilo v Belgiji 27 državnih učiteljskih — in nobenega klerikalnega. Leta 1911. pa je bilo samo še 13 državnih učiteljskih in 40 klerikalnih pedagogijev.

Ljudske šole so padle v tej dobi z 4787 na 4684 — klerikalne pa so zrastle z 10 na 2906. — Posebno so se klerikalci vrgli na nadaljevalne šole, pomnožili so jih v tej dobi od 23 na 2670.

Od leta 1895. dobiva klerikalno šolstvo državno podporo — sedaj dobivajo klerikalci za svoje zavode 20 milijonov frankov.

Ker ni splošna šolska dolžnost — ne obiskuje šole okoli 100.000 otrok. Leta 1910. je znalo od 1000 vojaških novincev le 89 čitati. Tako nevednost drži ljudstvo v klerikalnih rokah. Analphabetov je 19 %. — V šolah poučuje 12.439 menihov in nun, 4136 brez izpitov. — Uče otroke moliti in jih vodijo na božja pota.

Zato se tam klerikalcem dobro godi. Po ločitvi cerkve od države v Franciji se je naselilo v Belgiji 6000 samostanskih oseb.

Samostansko premoženje znaša 600 milijonov frankov — celo cerkveno premoženje nad 3 milijarde!

S svojim denarjem so klerikalci zasedli cela podjetja in razne tovarne ter silijo delavce, da delajo za mal denar. Zato vodi delavstvo težek boj s klerikalnimi kapitalisti.

Opora klerikalcev je volilni red, ki se imenuje »zakon treh infamij«.

Pri zadnjih volitvah — pri katerih so se rešili klerikalci z večino 6 glasov — je imelo 128.942 pluralnih volilcev 319.207 glasov, dočim je imelo 193.805 volilcev le en glas.

Tako drže klerikalci večino, dasi imajo 30.000 volilcev manj, nego spojena opozicija — ker volijo z njimi veleposestniki in kapitalisti, ki imajo po dva in več glasov.

Doslej je imel belgijski zbor 86 klerikalcev, 44 liberalcev, 34 socialistov — pri sedanjih volitvah se je volilo 20 poslancev več. (Doselej jih je bilo 166.)

Po vsem tem je razumljivo, da so bile belgijske volitve zelo burne. Klerikalci so nevednim ljudem pripovedovali, da so naprednjaki in socialisti — anarhisti in pobratimi pariških apašev.

Tako se je klerikalcem posrečilo dobiti 10 mandatov večine. Od novih 20 so jih dobili polovico.

Klerikalno časopisje proslavlja katoliško zmago — toda ne bo dolgo, ko bo zginila tudi belgijska klerikalna trdnjava.

Naravno je, da so se pojavili med razburjenim delavstvom po volitvah veliki nemiri, kajti le nasilna agitacija in krivičen volilni red je omogočil klerikalno zmago. Boj delavstva na Ogrskem in boj delavstva v Belgiji kaže, da se krivični volilni redi dolgo ne bodo vzdržali in da bodo delavske množice tu in tam prej ali slej dosegle svoje pravice.

POLITIŠKA KRONIKA.

Rešitev brambne predloge je sedaj najvažnejša naloga avstrijske vlade. Dokler ni bilo to vprašanje na Ogrskem rešeno, se Stürgkh, kakor je izjavil sam, ni nič posebno mudilo, a sedaj je ogrski parlament prehitel avstrijsko poslansko zbornico. Parlament mora sedaj z vso silo na delo, ako hoče še v tem zasedanju izvesti reformo. Parlamentarna komisija češkega kluba je sklenila z enim glasom večine, da bodo Čehi glasovali za brambno reformo. Gotovo pa je, da plenarna seja kluba tega sklepa ne bo uvaževala, ter dala kakor svoječasno pri proračunu svobodno glasovanje. Za vladno predlogo bodo glasovali z Mladočehi češki klerikalci in agrarji, proti pa narodni socialisti in napredna ljudska stranka, za brambno predlogo se je pa izjavil tudi »opozicijski« Susteršičev klub.

Ogrska vlada s pomočjo podrejenih oblasti pripravlja nove atentate na opozicijske poslance. Javnosti seveda nobena taka nasilja ne morejo več razburjati, ker v civiliziranem svetu ogrski parlament, ki ga je večina z grofom Tiszo tako oskrnila, ne obstoji več kot parlamentarna in ustavna korporacija. Pa tudi v mestni in policijski upravi pripravlja vlada vse odredbe, da bi eventualni poskus ulice takoj v kralj zatrla. Tako še na Ogrskem ni vseh dogodkov konec, kar ve najbolj rabeljska vlada sama!

DNEVNI PREGLED.

Seja magistratnega gremija se je vršila v petek, dne 7. junija pod predsedstvom župana dr. Ivana Tavčarja. Prošnji Fran Anzina, gostilničarja na Resljevi cesti za točenje ruma in oslajenih pijač se po izjavi c. kr. deželne vlade v toliko ugodi, da se mu dovoli točiti rum le kot primesek k čaju. Uršli Klačar se podeli koncesija za izkuharsko obrt. Meščansko podporo v znesku po 18 K na mesec se nasvetuje podeliti Lovrenc Blazniku, Mariji Bokav, Gregor Puglu, od 12 K na 18 K se zviša meščanska podpora Antoniji Boltazer, Mariji Flore, Ceciliji Span, Ivani Robida in Mariji Horvat. Na občinske stroške se odpošlje v Gradež sledeče otroke: Milica in Ana Dopfer, Mirko Zavodnik, Minka Magister, Anica Kocjan, Rroyar Marija, Potokar Anton, Gazeta Franica, Puhar Svitoslav in Sprogar Franc. Za prepeljavo z rešilnim vozom so se storili sledeči sklepi. Stroški znašajo za pripravo 2500 K, podpora rešilni postaji 2000 K za poravo vozov povprečno na leto 300 K, torej skupno na leto 4800 kron. Dohodki so bili sledeči leta 1909, 1350.06 kron, leta 1910, 1306.87 K, leta 1911, 1649.40 K, torej skupno v treh letih 4306.33 K, ali povprečno na leto 1435.44 K, kar znaša manj na leto 3364.56 K. Ta nepokritek izkazuje, da ne išče mestna občina dobička od vozov, ki so se

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Počravske. (Dalje.)

XIII.

Daljši dogodki.

»Kakšna sramota, moj Bog! je vzdihnil bolesto Ognjanov.

»Sedaj vlada v mestu grozen strah, brate, povsod naletiš na izdajstvo in podlost... Bela Cerkev ni več poprejšnja...« je govoril mračno.

Ognjanov je globoko vzdihnil.

»Izdajstvo in podlost, praviš?... To so odurne posledice slehrne nesrečne vstaje... Te gredo za njo, kakor gredo volkovi in vrani za trupli na bojišču.

»A kdo je razvil zastavo tam zgoraj na griču? Bila je rdeča ruta na drugo.«

»Ne vem.«

»Toda vendar, kaj misliš, kdo jo je pripravil?«

»Turki.«

Ognjanov ga nezaupno pogleda.

»Da, Turki,« nadaljuje zdravnik; »bilo je to že takrat, ko se je Tosun-bej napotil proti Klisuri, a s tem namenom, da napade Belo Cerkev in jo opustoši. Že takrat, ko je šel na Klisuro, je bilo slišati, da se je grozil, da to uniči. Potreboval je samo nekoliko povoda. Zdi se mi, da s takšno zvijačno nakano je bila

spuščena med ljudi tudi govorica, da nam gre velika moč na pomoč. Prihajal pa je Tosun-bej sam.«

»Torej bo danes že v Beli Cerkvi?«

»Da.«

»Gotovo se gode ondi sedaj grozne okrutnosti!« reče Ognjanov razčilen.

»Okrutnosti ne — podlosti se gode ondi?«

odvrne doktor: »Človek, katrega sem poslal v Belo Cerkev, mi je dejal, da se je Tosun-bej usmilil Bele Cerkev, brž ko mu je ta poslala deputacijo, da ga je pozdravila. Ta človek je videl, ko je šel mimo konaka, da se na dvorišču nahaja cel kup orožja, ki so ga nanosili skupaj Belocerkovčanje... Ondi je bil tudi oni črešnjevi top... Revež, kaj Marko, njega najbolj pomilujem...«

Ognjanov vzdihne.

»Da, baj Marko, njega najbolj pomilujem... Postal je žrtev gnusnega izdajstva... Takistok kakor tudi Kandov,« je dodal Sokolov.

A kdo je izdal Kandova in njegove tovariše? je vprašal Ognjanov in njegovo čelo se je pokrilo z globokimi vraskami.

»Ha, pozabil sem ti to povedati; izdal jih je Jurdan Diamandčev... Bedasta babica je šla naznaniti skrivoma baže tudi popu in pop je naznanil to Jurdanu. Tapa je kričal od spodaj, s trga, bašbozokom: »Streljajte! Čemu omahujete? Razbojnikov ne sprejememo v našem mestu, nočemo cesarskih sovražnikov!«

»Bog, Bog! Ubogi Kandov! Kot junaka sem ga videl na klisurski utrdbi, junaško je umrl tudi tukaj... A ti končno, kako si se izmuznil?«

»Skril sem se v neki hiši... Kje misliš, Bojčo?«

»Gotovo pri kakem prijatelju, razumi se,

ne pri Čorbadžiju Jurdanu.«

»Priateljeli in zavezniki so me sramotno izgnali, kakor sem ti že pravil,« odvrne doktor trpkro: »povsod so zaprli duri pred menoj.«

»Nu, kdo torej?... Raje nadaljuj!«

»Dobro — prične doktor: »tolpa proganjalev se je bližala za menoj; bil sem že na koncu mesta. Tu sem se odločil k obupnemu koraku, hotel sem namreč sfrčati med točo krogele straže in priti ven na polje; saj med tema dvema ognjama nisem imel drugega sredstva rešiti se... Ko sem se za trideset korakov približal k Velčevemu zidu, kjer je čuvala straža, skrita za staro ograjo, so se neke duri odprle. Čul sem škripot in obstal sem... Oglemd se nekoliko ter zapazim, da se nahajam pred durmi Milke Tudurčkinje. Na pragu je stala sama deva. Približam se ji in ji rečem:

»Milka, zalezujejo me, ali me moreš skriti?«

»Vnidite, gospod doktor,« je rekla in jaz sem šel v hišo. Čer trenutek je zdirla duhal proganjalev mimo vrat in šla dalje.«

In ta te je rešila! zakliče Ognjanov.

»Da, Bojčo, ta, Milka, ženska!... Previdnost mi je naklonila to pot Milka Tudurčkova, ono padlo, zavoženo, osramoteno Milko Tudurčinkino. Revica, saj ona se nima ničesar bati, nima kaj izgubiti, obžalovati...«

»Vse eno, to je veliko junaštvo pri tej ženski sredi tolike vleumne brezčlovečnosti in tolike hinavske ničvrednosti!« omeni Ognjanov. »Bog, Bog, evo kam je zbežal pogum in vrlina!« Sedaj me gotovo iščejo po vseh kotih v Beli Cerkvi... naj me love!«

»Kaj nameravaš sedaj, doktor? Kam si namenjen?«

»Razume se, da na Rumunsko.«

»Da, tudi jaz sem se že napotil tje, toda ta zastava me je zapeljala, da sem stopil z gore.«

»Tako kakor tudi mene, da naj grem v gorovje... Toda ti v tej obleki?... a niti kučme nimaš.«

»Uprav radi tega sem poslal Marico z listkom k tebi, da bi mi prinesel, kar potrebujem. Čudne, kje so mude?...«

»Sedaj ni treba,« reče doktor, »ko se stemni, odideva v Hamberjev mlin in baj Liko ti preskrbi vse. Jaz na srečo imam še drug star potni list... tega vzameš ti... Tudi hrano imava v žepu.«

»Izvrstno! Tudi jaz nisem prišel sem z namenom, da bi zopet bežal... Prišel sem z nadejo, da tu najdem vstajo.«

»A iz tega je nastala kaša...« se oglasi doktor ježno. »Samo, da smo se nekoliko pridušali, da smo izpostavili mesto v pogin...«

»Ali imate kaj poročil iz drugih mest?«

»Le sama govorica je; povsod ista kletev. Vstaja se ni mogla razširiti... in povsod je le katastrofa... Tebi bo to bolje znano...«

»Da, z gor sem videl same požare goreti na kakih dvajsetih mestih,« reče Ognjanov.

»Naš narod, brate, še ni bil zrel za tako stvar!... Grozno smo se prekanili!« je tarnal doktor. »Grozne žrtve daje sedaj Bolgarska, a to zama...«

»Da smo se prekanili, to je resnica... Toda vstaja je morala biti, takisto tudi žrtve so morale biti... Da, jaz bi si želel, da bi bile te še večje in groznejše. Mi z lastnimi močmi ne moremo razdreti Turčije, toda zamoremo si pridobiti sočutje sveta vsaj s svojo grozno nesrečo.«

»S svojim mučeništvom in krvavimi rekami, ki se stekajo iz telesa Bolgarske... To je vedno znamenje, da še živimo; na mrtvega nihče ne misli, samo živ človek ima pravico do življenja. Če se evropske vlade ne potegnajo za nas, ne zaslužijo, da bi se ime-

50 vinarjev. Izplačanih vlog in posojil je bilo 106 kron. Povrnjena posojila so znašala 33 K. Celoten promet je bil 584,30 kron, kar je dovolj lepa številka za tako kratko dobo obstoja. Sedaj pa nekoliko besed k Vam, bratje. Izkazujemo vam te številke s prošnjo, da bi še bolj hranili in agitirali za naš hranilni krožek, da bomo mogli čimprej pisati o tisočih! **Naše geslo bodi: pridobivati članov in mnogo hraniti, da čimprej dosežemo tisoč kron.** Vloge se vsprejemajo vsako nedeljo od pol 2. do 3. ure popoldne pri br. Oufadu, Bratrska ulice kjer se tudi vsprejemajo novi člani.

Tako »Mladé Proudý« in takih poročil ne manjka v tem mladinskem listu. In pri nas? Da, tudi pri nas se mora začeti tudi na tem polju intenzivno delati. Eno cigareto manj na dan pa dva krajcarja v »šparovček«, od tam pa v hranilnico.

Naše češke sestre nas vabijo, naj se udeležimo III. konference čeških nar. soc. žen in deklet v Prago, ki se vrši 23. t. m. Vsled tega pozivljamo vse sestre odbornice, da se udeležijo sestanka, ki se vrši v nedeljo dopoldne ob navadnih uri v društvenih prostorih.

Predsednica »Ženskega odseka.«

Proslava 10-letnice slov. akad. društva „Ilirija“ v Pragi.

Drugi dan 1. junija.

Po oficialnem slavnostnem občnem zboru je sledila drugi dan, dne 1. junija umetniška akademija spojena z reprezentančnim plesom. Velika dvorana na Žofinskem otoku je bila slavnostno okrašena, da dostojno sprejme mile češke goste, katerim je bila namenjena vsa prireditve v zahvalo desetletne ljubezni in gostoljubja. Kmalu po osmi uri zvečer so začeli prihajati. Kadarkoli je vstopil v dvorano kak češki odličnjak, zadonele so mu v pozdrav fanfare. Prišli so državni poslanec Dr. E. Kuamaf, vseučiliški profesor dr. Heyrovski in dr. Otvočila se je akademija z imponzantno instrumentalno himno »Pozdrav Iliriji«, ki jo je posvetil jubilarntki dirigent »Jugoslovanskega pevskega društva« mladi nadarjeni skladatelj A. Brlić. Proizvajanje žižkovske sokolske godbe pod vodstvom skladatelja je želo burno pohvalo občinstva. Sledilo je petje »Jugoslov. pevskega društva«, ki je z izredno fineso in občutkom zapelo Ferjančičevo: »Sijaj, sijaj solncece« in Novakovo: »Gorski kraji«. Občinstvo se je divilo krasoti in milobi naših jugosl. pesmi. Burno pohvalo sta žela solista tov. Pfeifer in tov. Kramar. Bivša članica sl. opere v Ljubljani gospica M. Peršlova z njej lastnim umetniškim pojmovanjem Michlovo: »Človeka nikar«. Njen krasni sonorni alt je prišel do popolne veljave in je morala na aplavz občinstva še dodati jedno pesem. Tenorist Vinogradskega gledališča gosp. Nekatošič je očaral s svojim glasom in temperamentnim prednašanjem vse občinstvo; pel je balado iz opere Rigoletto in arijo iz opere Pagliacci. Izredno fino in do najmanjšega detajla izcizelirano je bilo izvajanje Chopinove F-mol fantazije klavirne virtuozi gospice Priboške. Akademija se je zaključila z Zajcevo skladbo: »Jugoslovanske pesmi«, na kar je sledil animiran ples, ki je trajal do ranega jutra. Sodelujočim gostom gospodični Peršlovi Priboški in g. Matošiču so se dali v dokaz zahvale krasni šopki. Akademija in ples sta uspela nad vse sjašno in občinstvo se je razšlo s popolnim zadovoljstvom in veliko pohvalo.

Tretji dan, dne 2. junija.

Kot zaključek slavnosti je sledila v nedeljo opoldne velika ljudska slavnost na Žofinskem otoku. Zanimanje za to čisto slovensko prireditev je bilo po vsej Pragi velikansko. Nabralo se je v resnici že okolo tretje ure popoldan izredno mnogo ljudi in prihajalo jih je vedno več in več.

Pri različnih paviljonih posebno pa v slovenski vinarni in planinski koči, kjer so prodajale češke dame v narodnih nošah sladko vinsko kapljico in pristne kranjske klobase, se je razvilo prav animirano razpoloženje. Pospeševal jo je neumorni kranjski Janez v gorenjski narodni noši, ki je prav po kranjski šegi neumorno igral harmoniko. Obiskali so nas tudi hrvaški tamburaši, ki so nabrali krog sebe plesa željno mladino. Ljubke gospičice so delile razglednice slov. krajev, prodajale cvetice planinke, srečke za tombolo itd. in bilo je pričakovati, da se razvije izredno veselje in pravo slovensko razpoloženje. Vojaška godba je že svirala in pri vseh šotorih se je pričelo življenje. Naenkrat se je stemnilo nebo in v par trenutkih je jelo liti, grmeti in bliskati, da je bilo groza, k vsemu temu se je vsula še toča. Vkljub temu da je pozneje potihnil, se slavnost ni mogla vršiti ako, kakor se je nameravalo — ali razpoloženje je ostalo neskaljeno. Vsi udeleženci so bili edini v tem, da je bilo lepo: moralni uspeh je bil velik in to nam je glavno.

»Ilirija« je prejela ob priliki svoje 10letnice izredno veliko pismenih in brzojavnih pozdravov in častitk, izmed katerih omenjamo zlasti: Pismo vseučiliškega prof. dr. Heyrovskija, dekana dr. Kadleva, dr. Scheinera, dr. Preissa, ekselence viteza Rande, dr. Rostoharja, župana vinohradskega Bureša, člana gosp. zbornice dvor. svet, dr. Hlave, Organizacije mladočeške stranke na Češkem, Org. mladočeške stranke v Plznu, župana dr. Groša podžupana mag. pharm. Kavalickija, dr. Stehlika, dr. Tume, dr. Rybára, A. Gabrščka, pismo »Triglava«.

Doslovno objavljamo sledeče:

Dunaj. — Radujoč se uspehov Ilirije na polju češko-slovenske vzajemnosti in želeč, da deluje v tem pravu dalje kličem jej vivat, crescat, floreat, Ivan Hribar.

Dunaj. — Čestitam in želim, da bi nam Ilirija dala mnogo trdnih in neupogljivih značajev. Dr. Ravnihar.

Ljubljana. — Osebo zadržan pošiljam najiskrenejše pozdrave. Ilirija vivat, crescat, floreat, Dr. Triller.

Celje. — Ob pomembnih dneh Vas srčno pozdravljam želeč Vam in slovenskemu imenu častnega uspeha vaših prireditev. Pripravljen sem, da dobimo iz Vašega društva energične sodelavce v našem javnem življenju, kar je našemu narodu najnujnejše potrebno nego kdaj koli. — Dr. Kukovec.

Trst. — Žalibog zadržan udeležiti se Vašega lepega slavlja, kličem Iliriji, da ostani tudi v bodoče središče češko - slovenske vzajemnosti. — Dr. Stare.

Ptuj. — Ostani gojiteljica napredka v boljšo bodočnost mile domovine. — Dr. Šalamun.

Pribram. — Slava prvoboriteljem za slovensko - češko vzajemnost. — Prof. Škrbinšek.

Gradec. — Uspehi 10letnega neumornega delovanja Vam bodi najlepše plačilo in najsrčnejša častitka k današnjemu jubileju. Bratsko društvo Triglav.

Celje. — Veseleč se z Vami, iskreno častita Klub napr. slov. akademikov v Celju.

Gradec. — K 10letnici naše pozdrave in častitke. Živela Ilirija! — Bodočnosti.

Dunaj. — Najiskrenejše častitke k 10letnemu slavlju. — Urbančič, predsednik Save.

Gorica. — Želeč obilo uspehov tudi v bodoče, se pridružuje Vašemu slavlju celim srcem. Dr. Irgolič, Al. Domicelj.

Gorica. — Ob priliki desetletnice kličejo vivat, crescat, floreat Ilirija. Dr. Marušič, Knaflič, Krašovec, Fornozarič.

Celje. — Desetletnice se radujejo zadržani se slavlja udeležiti. Dr. Hrašovec, Hudina, Kloar, Kosi, Juhač.

Jasenovac. — Desetgodišnico uzornoga rada častita Vam duhom Vaš dr. Davidovič.

Rokycan. — K jubileju najsrčnejše častitke. Naj živi slov. dijaštvo! Naj dočaka lepo bodočnost svojega naroda. Delujte in bojujte se za vresničenje lastne univerze. Prof. dr. Chodousky.

Plzen. — Naše popolne simpatije Vas bodo spremljale tudi v drugem desetletju, do katerega želimo Vašemu delovanju mnogo uspeha. Mlada generacija mestne organizacije narodne svobodomiselnje stranke.

Dunaj. — Želim Vam vsem najbolje in izvanredni uspeh pri Vaših stremljenjih. Dr. posl. V. Kotlař.

Dunaj. — Najiskrenejše častitke k desetletnici. Živela Ilirija, Kras, društvo slov. agronomov na Dunaju.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

ATENTAT NA PREDSEDNIKA OGRSKE ZBORNICE. — SAMOMOR ATENTATORJA POSLANCA KOVACZA.

Budimpešta, 7. junija. Kot odgovor na nezasišana nasilja, ki jih je izvajal grof Tisza v ogrskem parlamentu, je danes pokal v zbornici revolver. Današnje seje poslanske zbornice so se udeležili vsi poslanci, tudi oni, ki so bili izključeni. Predsednik Tisza je nato pozval izključene poslance, da se oddaljijo iz zbornice. Ko so se ti branili, je član opozicije grof Andrássy pregovoril poslance opozicije, da so korporativno zapustili zbornico. Poslanec Kovacz pa je šel v častnikarsko ložo, kjer se je pretil v prve vrste in zaklical proti Tiszi: Ti ne boš več predsedoval. — V tem trenutku je potegnil revolver ter oddal

tri strele na Tiszo.

Streli ni zašel nobeden, kroglice so se zarile pod predsednikovo estrado. Dva poslanca sta nato skočila v častnikarsko ložo, da bi zgrabila atentatorja, a ta je v istem hipu prislomil revolver na sence in dvakrat sprožil, zgrudil se je na mestu, prenesli so ga na hodnik, kjer so ga za silo povezali, a nato v sanatorij k operaciji. Med operacijo pa je Kovacz umrl. Razburjenje po zbornici je bilo velikansko. Seja se je prekinila. Ko se je zopet otvorila, je Tisza naznanil dogodek s frivolnimi besedami: Blazen prenapetost je storil nevreden čin, a kaznoval se je sam! Opozicijski poslanci, ki so zopet prišli v zbornico, so začeli divje kričati in čuli so se glasovi, da Kovaczove kroglice niso bile zadnje v ogrskem parlamentu. Med poslanci vlada grozno razburjenje. Policija je tudi danes pometala poslance opozicije iz zbornice. Splošno prevladuje mnenje, da mora priti v ogrski zbornici do grozovite katastrofe, ako bo vlada in večina postopala tako naprej!

BILINSKI V BOSNI.

Sarajevo, 8. junija. Bilinski je dospel danes semkaj. Sprejema, ki je bil skrajno mrzel, se je udeležila le vlada, izmed prebivalstva pa le uradništvo. Vse saborske stranke so odklonile vsako sodelovanje pri sprejemu in tekmo njegovega bivanja v Bosni, kakor tudi vsako pogajanje glede razpora v saboru. Tako postane Bilinskoga dohod v Bosno popolnoma brezpomemben.

VELIKANSKA EKSPLOZIJA SKLADIŠČA SMODNIKA.

Dunaj, 8. junija. Danes je v objektu 8 vojaškega skladišča za smodnik v Wöllersdorfu pri Dunajskem novem mestu eksplodirala velika zaloga smodnika. Posledice katastrofe so ogromne. mrtvih je 32, a ranjenih in to zvečine težko nad 200 oseb. Eksplozija je nastala vsled neprevidnosti nekega vojaškega šoferja. Količina smodnika, ki je šel v zrak, je nad 200.000 kilogramov. Eksplozija se je slišala nad 50 km okoli, celo na Dunaju so čuli detonacijo. Po bližnjih krajih so popokale vse šipe. Vojniki ki so bili naokoli na straži, so vsi pobiti, tudi vsi, ki so stali v bližini objekta so ali mrtvi, ali pa ranjeni. Vojniki, ki so imeli vaje, so padali raz konj. Nekega prostovoljca je vrglo s konj v stran kakih sto metrov ter je obležal na mestu mrtev. Vsi hangerji za aeroplane in zrakoplove na letališču v D. nov. mestu so razbiti.

ČRNOGORSKI KRALJ V TRSTU.

Trst, 8. junija. Črnogorski kralj se je pripeljal danes na neki bojni ladji v Trst, odkoder se je zvečer odpeljal s posebnim vlakom proti Dunaju.

Odgovorni urednik Rađivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Telovadno društvo „Sokol“ v Ljubljani.

V nedeljo, dne 9. junija t. l. razvije bratsko društvo „Sokol“ v Borovnici svoj prapor. Ljubljanska sokolska župa priredi ob tej priliki izlet (v kroju) v Borovnico. Pozivljamo vas, bratje, da se ga udeležite v kar največjem številu. Odhod z vlakom ob 1 uri 6 min popoldne. Zberite se najpozneje ob 3/4. na južnem kolodvoru. Na zdar!

ODBOR.

Mali oglasi.

Čoln (Kielboot) skoraj nov se proda. Več v »Prvi anončni pisarni«. 394—3

Skoraj nov frak, obleka, preproge in oblačila za obleke se proda. Streliške ulice št. 20, I. nadstr. levo.

Dva krasna fotelja se ceno proda. Kje, pove »Prva anončna pisarna«. 395—3

Stanovanje

se odda za avgustov termin na Rimski cesti 7, III nadstr., obstoječe iz 3 velikih sob, predsobe, sobe za služkinje, kuhinje, jedilne shrambe in drugih pritliklin. — Vpraša se istotam ali pa pri hišniku.

Lasne kite

po 5, 7, 9 in 12 K. Barva za lase in brado »Neril« od dr. Drallea v steklenicah po 2 in 4 K. — Lasne podlage in mrežice vse vrste. — Lasulje, brade, šminke itd. za gledališča. — Šminke in puder za ulico, vse po jako zmernih cenah priporoča

Štefan Strmoli, Ljubljana

Pod Trančo 1 (zraven čevljarkega mostu) izdelovalnica za vsa lasna dela.

Modistinja

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg

priporoča cenjenim damam vsakovrstne

slamnike

po najnižjih cenah. Sprejema tudi vsa popravila ter jih izvršuje točno in najceneje.

Za obilen obisk se priporoča

195

Minka Horvat.

Učiteljska tiskarna

priporoča v nakup vsemu učitelstvu, vsem učiteljskim društvom in vsem okraj. učiteljskim knjižnicam

po vsebini in opremi krasno Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga stane 3 K, — broširana 2 K 60 vin., s poštnino 26 vinarjev več.

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Hardyjev obraz je preletel smehljaj. Izabela ga je vjela.

— Madame, je odgovoril plemič, vabite me v svojo palačo?...

— Drugič danes vas že prosim za to uslugo, je dejala kraljica.

— Prosite? je menil Passavant skrajno ironično. Kraljica me prosi... Kraljica daje le ukaze!

— Ki jih vi ne poslušate, plemič. Torej dobro, ponavljam vam sedaj ukaz, ki sem vam ga dala v sobi gospodične Champdivers. Ali hočete ubogati to pot?

Passavant je pozdravil.

— Madame, je dejal, ukažite, da me na mestu ubijejo. Videti hočem, če se ne bom protivil...

— Plemič! je kriknila kraljica, kaj govorite. Ali se bojite, da bi vas dala po zaslugi ubiti?

Passavant je malce pobledel, zakaj vedel je, kam merijo besede.

— Da, madame, ne bojim se ali mislim tako, je odgovoril drzno. In meni se tako malo hoče umreti! Tako malo sem še vžil radosti in veselja tega življenja. Sicer se ne strašim smrti, vendar tako dolgo bi še hotel biti, da bi spoznal, ali je še kaj drugega na svetu, nego zloba in zavratnost...

Izabelin pogled je zablisal v ljutosti. Naglo se je ozrla na kapitana, ali hipoma zopet so se ji ustnice nasmešile, stopila je naprej in se dotaknila s prstom mramorne mize.

— Tukaj ste ležali, je izpregovorila počasi in njen glas je drhtel. Ako bi vas hotela

— Ničesar! je vzkliknil Saitano, le pustite me samega!

— Kaj boste storili?

— Ali vam nisem razložil že sto in sto krat? Ah, madame, usmilit se in pustite, odstranite se... Čas je! Vidim, da se mu skoro vrne zavest, In potem...

— In potem?

— Potem je vse izgubljeno! Potem sem uničen, strt za vedno!...

Saitano je obupno zaihtel. Izabela je mrko in dolgo gledala Passavanta. Ali se je bil boj v nji, da bi ga rešila? Morebiti bi si sama ne mogla odgovoriti...

Carodejec je preklinjal uro, ko se je seznanil s to žensko, ko ji je razodel skrivnost svojega dela. Bulil je v kraljico in hotel razbrati iz njenega obličja, kaj si premisli.

Nastopil je somoren trenutek. Trojica je molčala. Saitano se je tresel razburjenja, Izabela je zrla v Hardyja s skoraj boleznim izrazom na licu, Bois Redon je skrival obraz v dlani, da bi ničesar ne videl.

Dolg vzdihljaj je hipoma pretrgal strašni molk, Izabela je odtegnila oči od Passavanta.

— Izročam vam ga, je dejala.

Saitano je bil skokoma pri omari in hotel vnovič napojiti tkanino s tekočino.

Ali rezek smeh je za njim preletel sobo in in mu ustavil roko.

Okrenil se je.

Na mramorni mizi je sedel Hardy de Passavant in se krčevito smejal...

FR. P. ZAJEC
Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana
priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblast-
veno koncesijonirani optik in strokovnjak svoj

optični zavod.
Daljnogled, toplo-
mere, in zrakomere
vseh vrst.
Očala, ščipalniki na-
tančno po zdravni-
škem receptu.
Cenike pošiljam na
zahtevo zastonj in po-
štne prosto.

Modni salon
Pepina Ozmec
priporoča svojo bogato zalogo
damskih in dekliških modelov, športnih
klobukov i. t. d. — Žalno klobuki vedno
v zalogi.
Vsa popravila se izvršujejo točno in ceno.

Gramofoni - automati !!
□ □ □ tovarniška zaloga □ □ □

GRAMOFON-AUTOMAT za gosti-
ničarje z vmetom po 10 ali 6 vin.
z 20 kom. in 1000 šivank samo 95 K

FINI GRAMOFON z 10 komadi in
1000 šivank samo . . . K 30—

Za vsak gramofon pismo jamstvo.
Gramofon-Atelier
A. Rasberger
Ljubljana, Sodna ulica 5.
Pazite natančno na naslov. Jaz ne prodajam
ur in šivalnih strojev. Imam specijelno samo
gramofone, godbene automate in druge
mehanične godbene stroje. Lastna delav-
nica za popravila.
Pišite po cenik. — Predno kje kupite, oglejte
si mojo zalogo.
Vse potrebščine in vsakovrstno kolesje v zalogi.

Mednarodno spedijsko podjetje
R. RANZINGER, Ljubljana.
Ustanovljeno 1876. Telefon števil. 60.
Podjetje za prevozno c. kr. priv. juž. železnice. — Carinska agentura c. kr. glavnega carinskega urada
v Ljubljani. — Redni nabiralni promet na vse strani. — Reekspedicijska in skladišča. — Ekspresni
promet obojov. — Transport in shranitev mobilja. — Agentura avstr. Lloydja.
Pisarna v mestu: Šelenburgova ulica 3. Centrala in skladišče: Cesta na južno železnico 7.
Podružnica: Glavni carinski urad, južni kolodvor. 257

„DAN“ se prodaja v Ljubljani v sledečih tobakarnah
po 6 vin. izvod:

JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHler, Kongresni trg.
ČEŠARK, Šelenburgova ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
ŠUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
ŠENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.
KOŠIR, Hilšerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUŠNIK, Rimska cesta.
UŠENIČNIK, Židovska ulica.
KLEINSTFIN, Jurčičev trg.
KRIŽAJ, Sp. Šiška.

WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTE, Gradaška ulica.
VELKAVRH, Sv. Jakoba trg
SITAR, Florjanska ulica.
BLAZNIK, Stari trg.
NAGODE, Mestni trg.
KANC, Sv. Petra cesta.
TREG, Sv. Petra cesta.
KUŠAR, Sv. Petra cesta.
PODBOJ, Sv. Petra cesta.
ELSNER, Kopitarjeva ulica.
BIZJAK, Bohoričeva ulica
REMŽGAR, Zelena jama.
SVETEK, Zaloška cesta.
KLANŠEK, Tržaška cesta.
JEZERSEK, Zaloška cesta.
LIKAR, Glince.
STRKOVIČ, Dunajska cesta.
ŠTRAVS, Škofja ulica.

Po nizko reducirani ceni
prodaja
„Angleško skladišče oblek“
spomladanske obleke za gospode, dečke in otroke, ter
najnovejšo konfekcijo za dame in deklice.
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

MIHAEL KASTNER, Ljubljana
Kongresni trg števil. 10
dobavlja najcenejše: špecerijsko blago; jedilno in živino sol; petrol ej
(tudi v originalnih pločevinastih posodah); obdačen in neobdačen bencin za
motorje in avtomobile; gasolin, cigroin za razsetljava; gorilno olje za Diesel-
motorje; vseh vrst strojno olje; parafin itd. itd.
Vse mineralne vode in studenčne produkte
vedno sveže v zalogi.

Kavarna Leon
Celo noč
odprto
Celo
noč odprto

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad
K 8,000.000. K 800.000.
Stritarjeva ulica števil. 2, (lastna hiša)
Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.
Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih
4 1/2 %

— 482 —

V.

Kraljica in plemič.

Saitano je obstal na mestu, zroč v Passa-
vanta kakor v prikazen. Iz grla mu je vrelo
grgrajoče renčanje; z jezikom je ovlažil brez-
krvne ustnice, ki so ga žgale kakor peklo.
Omedlevica se ga je polasčala. Mehanično je
iztegnil roko z napojeno tkanino.
— Spustite to! je vzkliknil Passavant. En-
krat po zvijači, ne rečem; ali sedaj...
Saitanu je padlo blago samo od sebe iz
roke.
Plemič se je še vedno smejal. Bil je to
jasen smeh, sonoren, resnično radosten, brez
vsake ironije. Veselil se je, da je zopet tako
poceni ušel smrti. Gledal je čarodejca in zdel
se mu je tako, tako smešen, beden. Smejati se
mu je iz vsega srca in morebiti je ravno ta
čisti smeh navdajal Saitana z večjo ozkostjo,
kakor bi ga direktna groza.
Bois Redon je začudeno strmela v celj pri-
zor in ni se mogel nagledati; kapitan se je iz-
poznal v junaštvu!
Izabela se je bila umaknila in s smrtno
resnim pogledom motrila na mizi sedečega Har-
dyja. Kraljica je mislila...
Nenadoma pa se je povečalo smejanje do
peklenskega grohota. Bragaille, Bruscaille in
Brancaillon so spoznali Passavanta in njih ra-
dost se je izpremenila v hipu v blazen, rigajoč
smeh. Zdelo se jim je naravno, da je on tukaj,
ki jih osvobodil!
Veliko veselje jih je navdajalo in od gro-
hotanja so se tresle solidne klopi.

— 483 —

— Strela božja, je pogodril Bois Redon,
glej jih veselih čukov! Tudi mene se že pri-
jemlje to smejanje.
In praznil je v smeh. Saitano je trepetal
razburjenja. Vse je prekipevalo v njem; videl
je vso svojo znanost ponižano, svojo moč uni-
čeno, svoje delo ugonobljeno. Ni pričakoval
tako groznega udarca. Čarodejec je trpel pe-
klenske muke, bil je najstrašnejši trenutek
njegovega življenja...
Kakor bi odrezal, je naenkrat potihnil ves
grohot.
Passavant je vstal molče.
Bruscaille, Bragaille, Brancaillon in Bois
Redon so tudi onemeli.
Tišina je zavládala...
Ni minil trenutek in že je vstala trojica
opuščena vezi raz klopi. Oči so se jim svetile
v zahvaljevanju in hvaležnosti. Nerazločno so
golčali.
Saitano je gledal, ne da bi ganil z mezin-
cem. Ako bi misel mogla ubijati, bi se kra-
ljica morala zgruditi v tem trenutku zadeta
od strele čarodejčeve togotne besnosti.
Oproščenci so si urno dvignili z mesta,
kjer so se jim vezi zajedle globoko v kožo in
cel čas obračali oče v Passavanta. Čakali so,
kaj ukrene. Plemič je ravno hotel stopiti k
Saitanu, kar se izvije iz sence Izabela.
— Kraljica! je šepetal Hardy in se hkratu
naklonil s tako dvorljivostjo, kakor oni večer
v slavnostni dvorani.
— Gospod plemič, je izpregovorila kra-
ljica, ali me hočete spremiti v Hišo Saint-Pol?

Ker se pride dandanes pri hudi
konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj ku-
piti ali prodati, ali ki iščejo službe,
da naj inserirajo v izbornem in
zelo razširjenem slovenskem ne-
odvisnem dnevniku

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po
najnižjih cenah „Prva anončna pi-
sarna“ v Ljubljani, Frančiškanska
ulica števil. 8, katera daje radevolje
tudi vse za to potrebne informacije.